

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2022.45.254363>

УДК 347.728

К. О. Ісаєва, аспірантка

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного права № 1

вул. Пушкінська, 77, Харків, 61024, Україна

e-mail: k.o.isayeva@gmail.com

ORCID: 0000-0003-2149-249X

ПРОБЛЕМАТИКА ВИКЛЮЧЕННЯ УЧАСНИКА ГОСПОДАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА

Корпоративні правовідносини можуть припинятися за волею учасника або поза нею. Оскільки українське корпоративне законодавство останніми роками оновлювалося й зазнавало суттєвих змін, з'явилася необхідність у переосмисленні правового механізму окремих підстав припинення корпоративних правовідносин поза волею учасника. У цій статті розглянуто проблематику виключення учасника господарського товариства, визначено прогалини та неточності в правовому регулюванні цього питання в чинному законодавстві України.

Досліджено три підстави виключення учасника корпоративних правовідносин, які застосовуються в національному та зарубіжному законодавстві. Аналізуючи теоретичні та практичні аспекти виключення учасника через систематичне невиконання або неналежне виконання ним своїх обов'язків або перешкодження своїми діями цілям товариства, яке до 2018 р. передбачалося у ст. 64 Закону України «Про господарські товариства» для товариств з обмеженою відповідальністю, було розглянуто досвід іноземних країн щодо впровадження подібної норми, а також рішення Верховного Суду щодо оскарження рішень загальних зборів про виключення. Оскільки попередній варіант застосування цієї підстави виключення передбачав прийняття рішення про виключення загальними зборами та використання виключно оціночних понять, було зроблено висновок про доцільність передбачення в Законі України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» можливості ініціювання виключення за позовом учасника в судовому порядку, а не за рішенням загальних зборів товариства через систематичне невиконання або неналежне виконання ним своїх обов'язків або перешкодження своїми діями цілям товариства. Розглядаючи питання виключення померлого учасника з товариства з обмеженою відповідальністю, зроблено висновок про неправильність застосування терміна «виключення» щодо померлого учасника, оскільки фактично йдеться про вибуття померлого учасника і виключення відомостей про нього з державного реєстру. Відтак відповідне формулювання підлягає корегуванню задля уникнення підміни понять у чинному законодавстві.

Сформовано позицію стосовно шляхів вирішення актуальних проблем, які виникають щодо виключення учасника товариства з різних підстав.

Ключові слова: припинення, корпоративні правовідносини, виключення учасника, вибуття.

Постановка проблеми. Припинення корпоративних правовідносин поза волею їх учасника може відбуватися з декількох підстав. Однією з найбільш поширених із них є виключення учасника з товариства. В сучасному українському законодавстві не завжди правильно та зрозуміло застосовано термін «виключення» учасника через фактичну заміну ним поняття «вибуття» померлого учасника. Зважаючи на це, важливо визначити підстави, механізм та особливості виключення учасника з господарського товариства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема виключення учасника господарського товариства опікувалися достатньо багато вчених, серед яких І. Спасибо-Фатеева, А. Смітюх, О. Климчук, Т. Христюк, О. Кібенко, С. Кравченко, В. Кравчук, С. Могілевський, Т. Шемета, Ф. Ханієва, О. Зозуляк. У працях зазначених вчених у тій чи іншій мірі приділяється увага питанням виключення учасника з товариства. Між тим окремі підстави виключення та вибуття учасника товариства потребують детального вивчення.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Останнім часом відбулися суттєві зміни в законодавстві про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю, зокрема щодо підстав для прийняття рішення про виключення учасника господарського товариства. І хоча їх коло значно зменшилося, ті підстави, які слугували виключенню учасника з товариства раніше, продовжують викликати питання при вирішенні судами спорів. Зокрема, залишається невирішеною необхідність наявності в чинному законодавстві норми про виключення учасника господарського товариства, який систематично не виконує або неналежним чином виконує свої обов'язки щодо товариства, або перешкоджає своїми діями досягненню цілей товариства.

Метою цієї статті є розкриття підстав, умов та механізму припинення корпоративних правовідносин шляхом виключення їх учасника з господарського товариства.

Вклад основного матеріалу. Виключення учасника з господарського товариства наразі врегульоване ст. 100 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), законами України «Про господарські товариства», «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю».

Відповідно до ч. 2 ст. 100 ЦК України учасник товариства у випадках та в порядку, встановлених законом, може бути виключений із товариства. Отже, ця норма носить відсилочний характер і адресує регулювання підстав та порядок виключення учасника іншим актам законодавства. Наразі таких підстав у законодавстві передбачено три.

Перша підстава для виключення учасника господарського товариства – це систематичне невиконання чи неналежне виконання учасником своїх обов'язків або перешкоджання його діями досягненню цілей товариства. Між тим така підстава передбачена натепер тільки для повних товариств (ст. 72 Закону України «Про господарські товариства»). Аналогічна норма щодо повних товариств міститься в ст. 128 ЦК України. До 2018 р., тобто до моменту прийняття Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», така можливість також передбачалася і для товариств з обмеженою відповідальністю (ст. 64 Закону України «Про господарські товариства»¹). Подібної норми Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» наразі не містить.

Між тим ця підстава для виключення учасника з товариства є нормальною практикою для багатьох країн. Наприклад, така можливість передбачена ст. 22 Закону Республіки Вірменія «Про товариства з обмеженою відповідальністю» [1], ст. 2:236 Цивільного кодексу Нідерландів [2], ст. 640 Комерційного кодексу Туреччини [3], ст. 167 Комерційного кодексу Естонії [4], ст. 149 Комерційного кодексу Словаччини [5], ст. 266 Кодексу комерційних компаній Польщі [6] тощо.

¹ Втратила чинність 17.06.2018 року на підставі Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» № 2275-VIII від 06.02.2018.

Принагідно слід зазначити, що в тих країнах, де закон допускає виключення учасника господарського товариства через дії, які спрямовані на шкоду товариства, таке виключення передбачається переважно за рішенням суду, в той час як в Україні виключення учасника передбачалося за рішенням загальних зборів товариства [7, с. 93].

Про те, що прийняття рішення про виключення учасника входить до компетенції саме загальних зборів товариства, а не суду, неодноразово зазначалося в судовій практиці, зокрема, в постановках Верховного Суду від 18.04.2018 р. у справі № 922/1590/17 [8], від 18.06.2020 р. у справі № 922/1393/19 [9] тощо.

Оскільки під час дії ст. 64 Закону України «Про господарські товариства» виключення учасника належало саме до компетенції загальних зборів, а поняття систематичного невиконання або неналежного виконання обов'язків не були конкретизовані, такі рішення загальних зборів практично завжди оспорювалися в судовому порядку і викликали суттєві труднощі при трактуванні підстав для прийняття цих рішень загальних зборів.

Тож видалення цієї норми з корпоративного законодавства України завершило цілий етап в судовій практиці, на якому суди зазнавали істотних складнощів при виявленні сутності поняття обов'язків учасника та їх систематичного невиконання ним. Найчастіше підставою для виключення учасника ставало ігнорування загальних зборів. Водночас Вищий господарський суд України неодноразово зазначав, що участь у загальних зборах учасників товариства є правом, а не обов'язком учасника [10].

Стаття 64 Закону України «Про господарські товариства» піддавалася критиці через її доступність до зловживань з боку інших учасників, які володіли більш ніж 50% голосів, оскільки вони мали можливість прийняти рішення про виключення учасника і неправомірно витісняли їх, що нерідко використовувалося для рейдерства [11, с. 162].

Зі зникненням цієї норми (відсутність подібної підстави виключення учасника з товариства з обмеженою відповідальністю в Законі України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю») не зникла сама проблема. Адже дійсність доводить затребуваність дечого подібного задля виключення учасника з цих товариств, якщо він вчиняє дії на шкоду товариству.

Видається, що наявність у Законі України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» норми, що повністю повторює ст. 64 Закону України «Про господарські товариства», не є обґрунтованою, зважаючи на те, що при наявності оціночних понять рішення про виключення приймали самі учасники товариства. Утім, вважаємо за доцільне передбачити в Законі України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» можливість виключення учасника через систематичне невиконання або неналежне виконання ним своїх обов'язків або перешкоджання своїми діями цілям товариства за позовом учасника в судовому порядку, що дозволить уникнути зловживання і забезпечити можливість захисту своїх прав та інтересів учасником, щодо якого розглядається питання про виключення.

Іншим шляхом вирішення проблеми щодо необхідності в законодавстві про товариства з обмеженою відповідальністю аналогу ст. 64 Закону України «Про господарські товариства» може стати передбачення подібної підстави для виключення учасника в статуті товариства.

Диспозитивність чинного корпоративного законодавства наштовхує на думку, що зазначення в статуті товариства з обмеженою відповідальністю подібної

підстави виключення учасника в порядку та на умовах, визначених статутом, є правомірним [12, с. 99]. Ця позиція ґрунтується на положенні ч. 6 ст. 11 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» про те, що статут товариства може містити інші відомості, що не суперечать закону, а також на можливості державної реєстрації змін до відомостей про склад учасників товариства з обмеженою відповідальністю на підставі рішення загальних зборів учасників товариства про виключення учасника (п. «б» ч. 5 ст. 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань»).

Цю позицію не можна цілком підтримати, оскільки учасник товариства може бути виключений лише у випадках та в порядку, встановлених законом (ст. 100 ЦК України). Статутом товариства регулюється порядок, а не підстави прийняття такого рішення [7, с. 92].

Верховний Суд у постанові від 16.01.2020 р. у справі № 905/859/19 дійшов висновку, що Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» передбачає лише дві підстави виключення учасника з товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю: невнесення ним вкладу, а також смерть учасника, якщо його спадкоємці не звернулися до товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю із заявою про вступ [13].

Таким чином, ані чинне законодавство, ані судова практика не надають розширювального тлумачення норми ст. 100 ЦК України і не передбачають можливості включення аналогу норми ст. 64 Закону України «Про господарські товариства» у старій редакції до статуту товариства.

Тож проблема щодо необхідності в законодавстві положення про виключення учасника, який систематично не виконує або неналежно виконує обов'язки або перешкоджає своїми діями цілям товариства, може бути вирішена шляхом повернення до українського корпоративного законодавства норми про інші підстави виключення учасника з товариства або можливості передбачення такої підстави для виключення учасника товариства в статуті товариства.

Друга підстава припинення корпоративних правовідносин – смерть фізичної особи – учасника в разі, якщо його спадкоємці не звернулися до товариства з заявою про вступ до нього (ч. 2 ст. 23 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю») і якщо частка такого учасника в статутному капіталі товариства становила менше 50%. Якщо частка померлого становить більше 50%, товариство може вирішувати питання про ліквідацію товариства.

До такого законодавчого положення слід поставитися критично, оскільки воно містить численні протиріччя.

По-перше, саме формулювання підстав виключення померлого учасника з товариства з обмеженою відповідальністю є некоректним, зважаючи на те, що в разі смерті учасника товариства йдеться про вибуття з товариства з обмеженою відповідальністю, а не про його виключення. Слово «виключення», яке міститься в ст. 23 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» означає примусову дію щодо існуючої правоздатної особи.

Відповідно до постанови Верховного Суду від 18.04.2018 р. у справі № 922/1590/17 виключення є санкцією за невиконання корпоративних обов'язків перед товариством [8]. Померла особа не може розглядатися як суб'єкт цивільних правовідносин [7, с. 95], а отже, щодо неї не можуть застосовуватися санкції за невиконання корпоративних обов'язків перед товариством. Померла особа учасником товариства вже не є через сам факт її смерті [14].

Таким чином, логічним є замінити термін «виключення» на «вибуття» померлої особи та виключення відомостей про неї як про учасника товариства з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

По-друге, ст. 23 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» не передбачено можливість автоматичного вибуття померлої особи з товариства. Увесь проміжок часу від моменту смерті до прийняття спадщини або до прийняття рішення про виключення учасника в разі, якщо спадкоємці не здійснили дій щодо прийняття спадщини, померлий вважається повноцінним учасником товариства, у зв'язку з чим ускладнюється прийняття рішень іншими учасниками товариства в цей час. Без нього не завжди можливо зібрати кворум для прийняття життєво важливих рішень для діяльності товариства в цей період.

Наразі законодавством не передбачено можливостей вирішення цієї проблеми, що тягне за собою повне блокування роботи товариства на період від моменту смерті учасника до вступу спадкоємця або виключення померлого учасника після спливу одного року з дня закінчення строку для прийняття спадщини.

Вважаємо за доцільне передбачити в ст. 23 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» автоматичне вибуття померлого зі складу учасників товариства та проведення загальних зборів і прийняття рішень без урахування його голосів з обмеженою можливістю реорганізації та/або ліквідації товариства до моменту вступу спадкоємців або спливу року з дня закінчення строку для прийняття спадщини, встановленого законодавством, якщо спадкоємці (правонаступники) такого учасника не подали заяву про вступ до товариства.

Третя підстава для виключення учасника товариства – невнесення ним вкладу до статутного капіталу товариства в розмірі і строки, визначені законом та статутом (ч. 2 ст. 15 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»).

Із прийняттям Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» законодавець вирішив існуючу проблему з недосягненням кворуму серед учасників і визначив, що голоси, що припадають на частку учасника, який має заборгованість перед товариством, не враховуються при визначенні результатів голосування для прийняття рішення про виключення учасника, який має заборгованість із внесення вкладу до статутного капіталу товариства. Присутність учасника, щодо якого приймають рішення про виключення, не є в цьому випадку обов'язковою [15, с. 110]. Ця підстава виключення учасника з товариства розглядається, як і перша, як санкція за порушення учасником зобов'язань перед товариством, яка має накладатися саме загальними зборами, а не судом [16].

Утім, учасник, якого виключили з товариства, має можливість у разі незгоди з рішенням загальних зборів про його виключення оскаржити його в судовому порядку.

Висновки і пропозиції. Таким чином, наразі чинним законодавством для повних товариств визначено три підстави для виключення учасника, а для товариств з обмеженою відповідальністю та товариств з додатковою відповідальністю їх передбачено дві.

У ході дослідження було виявлено проблематику виключення учасника господарського товариства через систематичне невиконання або неналежне виконання обов'язків учасника, а також перешкоджання своїми діями цілям товариства. Вважаємо, що чинне законодавство про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю потребує зміни щодо цієї підстави виключення учасника шляхом передбачення можливості виключення такого учасника в статуті або в судовому порядку. Наразі законодавство не надає можливості передбачити в статуті таку можливість, оскільки підстави для виключення учасника є вичерпними.

Зроблено висновки про те, що термін «виключення» щодо померлого учасника є неправильним і потребує корегування, адже фактично йдеться про вибуття померлого учасника і виключення відомостей про нього з державного реєстру.

Оскільки виключення передбачає санкцію за неналежне виконання обов'язків перед товариством, запропоновано замінити термін «виключення» на «вибуття».

Список використаної літератури

1. Об обществах с ограниченной ответственностью : Закон Республики Армения от 21 ноября 2001 г. № ЗР-252. URL: <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1298&lang=rus>.
2. Civil Code of the Netherlands = Цивільний кодекс Нідерландів. URL: <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodegeneral.htm>.
3. Türk Ticaret Kanunu = Комерційний кодекс Туреччини. URL: https://www.uaipit.com/uploads/legislacion/files/1424427391_11_TUR.pdf.
4. Commercial Code of Estonia = Комерційний кодекс Естонії. URL: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/522062017003/consolide>.
5. Commercial Code of Slovakia = Комерційний кодекс Словаччини. URL: https://is.muni.cz/el/1422/jaro2013/SOC038/um/Obchodny_zakonnik_513_1991_v_anglickom_jazyku.pdf.
6. The Commercial Companies Code of Poland = Кодекс комерційних компаній Польщі. URL: <https://supertrans2014.files.wordpress.com/2014/06/the-commercial-companies-code.pdf>.
7. Смітюх А. В. Підстави та порядок виключення учасника з товариств з обмеженою відповідальністю: порівняльно-правовий аспект. *Правова держава*. 2020. № 37. С. 90–97.
8. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 18.04.2018 у справі № 922/1590/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73600798>.
9. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 18.06.2020 у справі № 922/1393/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89957289>.
10. Постанова Вищого господарського суду України від 20.04.2017 у справі № 908/1223/16. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66138751>.
11. Шемета Т. М. Перехід частки учасника в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю : дис. ... д-ра філософії : 081 «Право» у галузі знань 08 «Право». Вінниця, 2020. 207 с.
12. Зозуляк О. І. Виключення учасника з ТОВ: окремі аспекти правового регулювання. *Правовий захист корпоративних прав за законодавством України та країн Європейського Союзу* : зб. наук. пр. за матеріалами XVII Міжнар. наук.-практ. конф. (27–28 верес. 2019 р., м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України ; за ред. В. В. Луця. Івано-Франківськ,

2019. С. 95–102.
13. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 16.01.2020 у справі № 905/859/19. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/86961698>.
 14. Спасибо-Фатеєва І. В. Права на частку в статутному капіталі у складі спадщини. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10042/2/Spasibo-Fateyeva.pdf>.
 15. Ханієва Ф. М. Правочини з внесення вкладів до господарського товариства : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2020. 242 с. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Xanieva/d_Xanieva.pdf.
 16. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 18.06.2020 у справі № 909/61/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89957308>.

References

1. On limited liability companies: Law of the Republic of Armenia dated November 21, 2001, № 3P-252. URL: <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1298&lang=rus> [in Russian].
2. Civil Code of the Netherlands. URL: <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodegeneral.htm>.
3. Türk Ticaret Kanunu. URL: https://www.uaipit.com/uploads/legislacion/files/1424427391_11_TUR.pdf.
4. Commercial Code of Estonia. URL: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/522062017003/consolide>.
5. Commercial Code of Slovakia. URL: https://is.muni.cz/el/1422/jaro2013/SOC038/um/Obchodny_zakonnik_513_1991_v_anglickom_jazyku.pdf.
6. The Commercial Companies Code of Poland. URL: <https://supertrans2014.files.wordpress.com/2014/06/the-commercial-companies-code.pdf>.
7. Smityukh, A. V. (2020). Provided the order of inclusion of a participant in a partnership with a fringed partnership: legal-legal aspect. *Constitutional State*, 37, 90–97 [in Ukrainian].
8. Resolution of the Supreme Court in the composition of the panel of judges of the Commercial Court of Cassation of April 18, 2018 in the case № 922/1590/17. *Unified State Register of Judicial Decisions*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73600798> [in Ukrainian].
9. Resolution of the Supreme Court in the composition of the panel of judges of the Commercial Court of Cassation of June 18, 2020 in the case № 922/1393/19. *Unified State Register of Judicial Decisions*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89957289> [in Ukrainian].
10. Resolution of the Supreme Economic Court of Ukraine of April 20, 2017 in the case № 908/1223/16. *Unified State Register of Judicial Decisions*. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66138751> [in Ukrainian].
11. Shemeta, T. M. (2020). Transfer of a participant's share in the authorized capital of a limited liability company and an additional liability company. PhD thesis. Vinnytsia. [in Ukrainian].
12. Zozulyak, O. I. (2019). Exclusion of a participant from a limited liability company: some aspects of legal regulation. *Legal protection of corporate rights under the laws of Ukraine and the European Union*: coll. science etc. on the basis of XVII International scientific-practical conference. Ivano-Frankivsk. 95–102 [in Ukrainian].
13. Resolution of the Supreme Court in the composition of the panel of judges of the Commercial Court of Cassation of January 16, 2020 in the case № 905/859/19. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/86961698> [in Ukrainian].
14. Spasibo-Fateyeva, I. V. The right to a share in the authorized capital of the inheritance. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10042/2/Spasibo-Fateyeva.pdf> [in Ukrainian].
15. Khanieva, F. M. (2020). Deeds to make contributions to the company. Candidate's thesis. Kharkiv. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Xanieva/d_Xanieva.pdf [in Ukrainian].
16. Resolution of the Supreme Court in the composition of the panel of judges of the Commer-

cial Court of Cassation of June 18, 2020 in the case № 909/61/19. *Unified State Register of Judicial Decisions*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89957308> [in Ukrainian].

Стаття надійшла 18.02.2022 р.

K. O. Isayeva, Postgraduate Student
Yaroslav Mudryi National Law University
the Department of Civil Law № 1
Pushkinska Street, 77, Kharkiv, 61024, Ukraine
e-mail: k.o.isayeva@gmail.com
ORCID: 0000-0003-2149-249X

PROBLEM OF EXCLUDING A PARTICIPANT OF A BUSINESS COMPANY

Summary

Corporate legal relations may be terminated voluntarily or non-voluntarily. Since Ukrainian corporate law has been significantly amended recently, there has emerged the need to re-think the legal mechanism of the grounds for terminating corporate legal relations non-voluntarily for a member. This research considers the problem of exclusion of a member of a business company, identifies gaps and inaccuracies in the legal regulation of this issue in the current legislation of Ukraine.

The study considers three reasons for expelling a member of corporate legal relations, which are applied in the national and foreign legislation. While analyzing the theoretical and practical aspects of the exclusion of a participant due to systematic non-fulfillment or improper fulfillment of his duties or obstruction by his actions of the goals of the society, which until 2018 was provided for in Art. 64 of the Law of Ukraine “On Business Companies” for limited liability companies, the experience of foreign countries in implementing such a rule was considered, as well as the decision of the Supreme Court to appeal the decisions of the general meeting on exclusion. Since the previous version of these expulsion grounds implied the relevant decision to be passed by the general meeting and the application of judgments only, the conclusion was made on the need to provide in the Law of Ukraine on Limited and Additional Liability Companies for the possibility of initiating the expulsion under the legal action brought by the entity member, and not under the decision of the entity general meeting due to the systematic non-performance or underperformance of their obligations or their interference in the entity pursuing its goals.

Considering the issue of expelling a deceased member of a limited liability company, the conclusion was made on the inappropriateness of applying the term of expulsion to a deceased member, since the point is in excluding the deceased member and the data on him/her from the public register. Hence, respective rewording is required in the existing legislation to avoid any misrepresentations.

The position was established on the ways of solving the topical issues, emerging while expelling a member of an entity based on different grounds.

Keywords: termination, corporate legal relations, expulsion, expelling a member, exclusion.